

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата педагогічних наук, доцента

Бекетової Юлії Вячеславни

про дисертацію Сланцевої Ірини Іванівни **«Розвиток соціально-педагогічних служб та установ для дітей в Україні (друга половина ХХ століття)»**, поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

На сучасному етапі розвитку українського суспільства проблема соціально-педагогічної підтримки молодого покоління в державній політиці є досить актуальною. Про це наголошено в Законах України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» (2007 р.), «Про охорону дитинства» (2001 р.), «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» (2001 р.), Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016–2020 роки (2015 р.), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013 р.), Положенні про психологічну службу системи освіти України (1999 р.). Зокрема, в Національній стратегії розвитку освіти в Україні значну увагу приділено необхідності забезпечення успішної соціалізації дитини, визначено потребу створення системи психолого-педагогічної та медико-соціальної підтримки й реабілітації сім'ї.

Особлива роль у вирішенні окреслених проблем має належати соціально-педагогічній службі та соціально-педагогічним установам для дітей. Підвищенню ефективності діяльності зазначених служб та установ у сучасній Україні сприятиме вивчення вітчизняного досвіду організації соціально-педагогічної роботи.

Усе це свідчить про актуальність і своєчасність дисертаційного дослідження І. І. Сланцевої.

У дисертації з належною науковою аргументацією визначено об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, детально викладено теоретичні положення, що становлять методологічну основу дослідницької роботи, у повній відповідності до мети й завдань запропоновано сучасні методи дослідження.

Безсумнівна наукова цінність представленої роботи полягає в тому, що дослідницею вперше здійснено цілісний історико-педагогічний аналіз діяльності соціально-педагогічних служб та установ для дітей в Україні в конкретний історичний період та науково обгрунтовано етапи розвитку соціально-педагогічних служб та установ для дітей у другій половині ХХ ст.

Вивчення широкого кола наукових праць (як свідчить список використаних джерел, їх кількість складає 311 найменувань, із них – 57 архівних) дозволило авторці:

- розкрити зміст, форми та методи діяльності сучасних соціально-педагогічних служб та установ для дітей в Україні;
- ґрунтовно схарактеризувати історичні витoki досліджуваної проблеми у світовій та вітчизняній педагогічній думці;
- науково обгрунтувати етапи розвитку соціально-педагогічних служб та установ в Україні;
- проаналізувати особливості змісту, форм та методів діяльності соціально-педагогічних служб та установ у досліджуваний період відповідно до визначених етапів;
- окреслити шляхи актуалізації педагогічно цінного досвіду розвитку соціально-педагогічних служб та установ другої половини ХХ століття у сучасні соціально-педагогічній практиці.

Рецензована робота має і широке практичне значення, яке полягає в тому, що дібрані факти, сформульовані теоретичні положення й висновки збагачують педагогічну науку з питань організації соціально-педагогічної роботи, дають нові можливості для ефективного застосування різних форм та

методів її організації. Сформульовані в результаті наукового пошуку положення й висновки можуть слугувати підґрунтям для подальших історико-педагогічних досліджень і сприяти підвищенню ефективності діяльності соціально-педагогічних служб та установ для дітей на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

Вірогідність і достовірність результатів дослідження забезпечується методологічною обґрунтованістю концептуальних позицій, ретельним аналізом наукових джерел, нормативних документів, періодичних видань, урахуванням стану дослідження проблеми в педагогічній теорії, використанням комплексу взаємозумовлених методів дослідження, адекватних об'єкту, предмету, меті та завданням роботи.

Заслугує на схвалення те, що авторка здійснила широку апробацію результатів дослідження, що відображено у 10 одноосібних публікаціях, а також особисто апробувала отримані в процесі наукового пошуку теоретичні положення, фактичний матеріал під час роботи в Службі у справах дітей Дарницької районної в м. Києві державної адміністрації.

Достатню увагу дослідниця правомірно приділила з'ясуванню сутності й структури поняття «соціально-педагогічні служби та установи» (п. 1.3). Результатом аналітичного огляду наукових джерел з проблеми дослідження стало виокремлення І. І. Єланцевою мети, завдань, принципів форм та методів діяльності сучасних соціально-педагогічних служб та установ для дітей.

Позитивним є те, що розвиток соціально-педагогічних служб і установ для дітей розглядається як органічна складова загальної системи соціально-педагогічної діяльності в Україні досліджуваного періоду, а виклад кожного теоретичного положення вдало підкріплено педагогічними поглядами та переконаннями науковців, педагогів, соціологів того часу. Це забезпечує високу фактологічну насиченість дисертації, дозволяє простежити тенденції й закономірності розвитку соціально-педагогічних служб та установ в історичному контексті та перспективі.

Матеріал викладається дискусійно, у роботі представлені протилежні точки зору на проблему, які порівнюються й оцінюються здобувачем досить коректно і неупереджено.

Як позитивне відмітимо, що процес становлення і розвитку соціально-педагогічних служб та установ для дітей в Україні І. І. Єланцева розкриває на високому рівні теоретичних узагальнень, використовуючи потужну джерельну базу, багатий фактологічний матеріал, уводячи до наукового обігу маловідомі факти і теоретичні положення. Це дозволило авторці, по-перше, дійти слушного висновку, що розвиток соціально-педагогічних служб та установ спричинено історико-педагогічними особливостями, тенденціями соціально-педагогічної роботи досліджуваного періоду, активною позицією соціально-педагогічних працівників; по-друге, виявити витoki й обґрунтувати три етапи розвитку соціально-педагогічних служб та установ для дітей в Україні у другій половині ХХ століття.

Висновки, наведені в дисертації, вбачаються нам чіткими, конкретними й досить переконливими, такими, що цілком відповідають поставленим завданням, і характеризують дисертантку як сформованого дослідника і перспективного науковця.

Високо оцінюючи дисертаційне дослідження в цілому, вбачаємо за необхідне вказати на дискусійні моменти і висловити окремі побажання щодо покращення роботи:

1. Для більш наочного представлення і порівняння соціально-педагогічних служб та установ для дітей на кожному з науково обґрунтованих етапів авторці варто було б зробити узагальнюючі таблиці.

2. При розкритті змісту соціально-педагогічної діяльності з дітьми в Україні доцільно було б більш детально розкрити діяльність провідних суб'єктів соціально-педагогічного впливу – учителів, організаторів культурно-дозвілєвої й спортивно-масової діяльності, працівників міліції, батьків, громадськості тощо.

3. Бажано було б у дисертації більш широко висвітлити питання підготовки та перепідготовки фахівців, що працювали у соціально-педагогічних службах та установах на кожному із окреслених етапів.

Разом із тим, зазначимо, що висловлені зауваження та побажання не знижують теоретичного й практичного значення проведеного дослідження. Його авторка виявила себе як компетентний дослідник, який володіє надбанням історико-педагогічної науки.

У цілому вивчення рукопису дисертації І. І. Єланцевої, автореферату та опублікованих матеріалів дозволяє стверджувати, що:

- рецензована праця є результатом ґрунтовного історико-педагогічного дослідження науковця, який має чітку позицію, власні підходи до аналітичного розгляду проблеми розвитку соціально-педагогічних служб та установ для дітей в Україні у другій половині ХХ ст.;
- автореферат повністю відбиває основний зміст, логіку, результати і висновки дисертації, вирізняється чітким і послідовним викладом її матеріалів.
- основні положення дисертаційного дослідження в повному обсязі відображено в 10 одноосібних наукових публікаціях, із них: 5 статей, опубліковано у фахових наукових виданнях України, 1 – у закордонному періодичному виданні, 4 – тези доповідей на конференціях. У цілому, рівень і кількість публікацій та апробації матеріалів дисертації на конференціях повністю відповідають вимогам МОН України.

Усе це дає підстави зробити висновок про те, що дисертація **«Розвиток соціально-педагогічних служб та установ для дітей в Україні (друга половина ХХ століття)»** є актуальним, самостійним і завершеним дослідженням, має наукову новизну, теоретичну і практичну значущість, відповідає пп. 9, 10, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами від 19.08.2015 року Постанова Кабінету Міністрів України

№ 656), а її автор, Ірина Іванівна Сланцева, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
заступник директора з навчально-виховної
роботи Харківського приватного
спеціального загальноосвітнього
навчально-виховного комплексу «Фенікс»
для дітей з особливими потребами
Харківського обласного фонду

Handwritten signature

Ю. В. Бекетова

Handwritten signature: Ю. В. Бекетова
Handwritten text: Відповідає за зміст роботи "Фенікс" для дітей з особливими потребами
Handwritten signature: В. Б. Мизюкова